

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qua ratione Religioso prohibeatur officium Aduocati, Procuratoris,
Tabellionis, & testis. §. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

colligitur ex Gloſſa d. e. ex parte accuſat. in ſine, ex ratione ibi tradita, Ioann. Andr. ibi, Abbate n. 9. Felino n. 4. & aliis.

Dixi ſi Religioſus peculium non habeat; nam eo habito æquum noq eſt à monaſterio expenſas licet perere maximè ſi propriam cauſam ſequatur, quia eo ſine peculium conceditur, vt Religioſus ex illo ſibi neceſſaria ad caſus occurrentes provideat; & monaſterij bonis parcat; Sic Abbas d. d. cap. ex parte n. 9. Felino n. 4. Suar. de aliment. l. 1. q. 12. n. 1. Sanch. lib. 6. c. 12. n. 21.

7. Superiori autem accuſato, vel denunciato, niſi peculium habeat expenſe à monaſterio miniſtrandæ ſunt: ſicuti Religioſo accuſanti; quia in ea deſenſione rem monaſterij gerit, cuius non leuiter intereſt ſuum caput conſeruare indemne, & illius gubernatione non priuari abſque cauſa. Gloſſa d. d. cap. ex parte verbo alia, Abbas ibi n. 15. Ioan. Andr. n. 8. Anton. n. 9. Surd. de aliment. l. 1. q. 12. n. 1. Sanch. aliis relatis cap. 12. n. 24.

8. Cum verò ſuperior de defectibus ſui Religioſi inquirat; tam ipſi ſuperiori inquirenti, quam in quiſito expenſe neceſſarie à monaſterio miniſtrandæ ſunt, niſi aliunde habeat; quia ſuperior ea Inquiſitione non ſuum, ſed monaſterij negotium gerit, cui vtile eſt Religioſos delinquentes punire in aliorum exemplum. Subdito verò in quiſito; ne ob inopiam expenſarum ad ſe defendendum, & veritatem inueſtigandam condemnentur iniuſte, ſic Felino, d. d. cap. ex parte ſine. Aucarraz. n. 7. Sanchez d. d. cap. 12. n. 25.

§. III.

Quaratione Religioſo prohibeatur officium Aduocati, Procuratoris, Tabellionis, & Teſtis.

S Y M M A R I V M.

- 1. Officium Aduocati, & Procuratoris in iudicio interdicitur non accedente licentia Prælati, & monaſterij vtilitate.
- 2. Que licentia, & qua vtilitas requiratur.
- 3. Eſſe Procuratorem extra iudicium per ſe non eſt interdictum.
- 4. Neque ad hac officia indigent Religioſi licentia.
- 5. Cuiuſlibet cauſe patrocinium in iudicio prohibetur, tamenſi aliqui contra ſentiant.
- 6. Interdicitur Religioſo procuratorem ſubſtituere.
- 7. Si Religioſus conſtituatur ſimplex nunciuſ ad conſtituendum procuratorem, licentia non indiget, eſto contra ſentiat. Sanch.
- 8. Officium Tabellionis omnibus Religioſis eſt prohibitum; ſignare inſtrumenta, vel extendere qua in protocollo ſunt ſcripta, eſt in cauſa ſui conuentus.
- 9. Religioſus etiam Franciſcanus eſſe poteſt teſtis in iudicio, & in cauſa ſui conuentus.
- 10. Requiritur licentia Superioris, ſi depoſitio faciendâ eſt coram iudice non ſuo.
- 11. Extenduntur aliqui, ſed immerito neceſſitatem huius licentia ad teſtimonium extra iudicium.

Manifeſtum eſt officium Aduocati, & Procuratoris in iudicio tam Ecclèſiaſtico quam ſeculari Religioſis interdicitur eſſe, niſi accedat licentia ſui ſuperioris, & vtilitas monaſterij; accidit expreſſe cap. monachi diſt. 2. 16. quaſt. 1. & cap. ex parte de poſtulan. & Clem. Religioſus de Procuratorib. Ne his rebus forenſibus immixti à ſuo ſine, & inſtituto auocentur. Poſtea verò ſua duplici conditione hoc inconueniens temperatur, & Religioſi ea officia exercere permittuntur, ſicuti diximus de officio iudicis §. 1. Ab hac tamen regula excepiendi ſunt fratres Minores, quibus ob nullam ſui monaſterij vtilitatem permittitur aduocare, vel procurare in iudicio. Clement. exini de verb. ſignificat. poſt medietum, Sanch. lib. 6. ſumma. c. 13. n. 11.

2. Licentia ad hac officia præſtanda, ſufficit tacita, vel præſumpta, quia eſt verè licentia. Debet tamen eſſe à Superiore potente illam Concedere, Spectato iure communi tam generalis, quam Prouincialis, & Conuentualis ſuperior eam concedere poteſt. At in Societate Præpoſito generali eſt hæc potestas reſeruata, vt latius §. Primo dixi: Vtilitas verò, vt ibidem notaui, ſufficit indirecta. Quapropter ex licentia ſuperioris potestis Aduocatus, vel Procurator conſtituitur pro deſenſione cuiuſlibet Religioſi tui Ordinis, etiamſi ex alieno monaſterio ſit, quia euident vtilitas ſaltem indirecta tuæ Religionis in eo negotio cernitur. Secus verò eſt pro deſenſione Religioſi alterius Ordinis, quia vtilitas alienæ Religionis, ſi in proprie Religionis vtilitatem non redit, non præſtat ſufficientem cauſam hac officia aſſumendi. Sic expreſſe Immoſa Clement. Religioſus de Procuratoribus numer. 8. Felino. cap. cum Layman. numer. 12.

de ſentent. & re iudic. Fuluius Paccian. conſ. 162. numer. 198. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 13. numer. 20. & 21. & colligitur manifeſtè ex ſupradicta Clem. Religioſus. Item pro deſenſione Episcopii, vel patroni tui monaſterij, vel alicuius Dynaſtæ poteris ſupradicta officia ex licentia ſuperioris ſuſcipere; quia monaſterio non leuem vtilitatem conferet, ſi has perſonas gratas, & obligatas reddas, ſic Felino. ſupra, Pauian. numer. 190. Sanch. numer. 22. Item pro deſenſione miſerabilium perſonarum, nempe viduarum, pupillarum, Religioſorum, egenorum, &c. poteris hæc mania ex licentia tui Prælati obire; quia hæc datum perſonarum deſenſio, & patrocinium eſt inſigne pietatis opus, ideoque non leuis reputatur vtilitas tuæ Religionis, & monaſterij tam pio operi incumbere; ſic Nauar. com. 2. de Regularibus numer. 66. Sayro clauſi regia lib. 12. cap. 22. numer. 1. Sanchez plures referens diſt. cap. 13. n. 23. Item pro deſenſione alicuius cauſæ tibi, alique communis, poteris licentia Prælati procurator deſignari, vt decidit manifeſtè, dicitur Clement. Religioſus, & tradit ibi Gloſſa, Innocent. Hoſtienſ. Ioann. Andr. & alij. Pro deſenſione verò cognatorum, niſi notabiliter egeant hæc officia ſuſcipienda non ſunt; quia non decet Religioſos cognatorum negotiis implicari, ideoque non vtilitas; ſed damnum ex tali occupatione monaſterio accreſcitific plurius ſignat Sanch. diſt. lib. 6. ſum. cap. 13. numer. 24.

3. Notanter dixi in iudicio, nam eſſe Aduocatum, vel Procuratorem extra, non eſt per ſe prohibitum, cum expreſſe dicitur iure in cap. monachi cap. ex parte, de procuratore, & aduocatione in iudicio loquuntur vt optime probat Sanchez lib. 6. ſum. cap. 13. numer. 37. Quocirca licitum eſt Religioſis etiam Franciſcanis (dum à ſuo ſuperiore non ſunt prohibiti) verbo, vel ſcripto rogare iudicem, vt fauorem præſtat litiganti; quantum, æquitas permittit, tum concedendo terminos, tum admitendo teſtes, tum in fauorem eius ſententiam pronuntiando, etiamſi ad prædictum effectum iura partium alleget, quia ea allegare poteſt priuatiuè, & extra iudicium. Que allegatio, vt docet Bar. leg. 1. §. Aduocatus numer. 2. & 4. ff. de variis, & extrarad. cognitionib. & Abbas Rub. de poſtulan. numer. 1. non eſt Aduocatus vel procuratio, & ita tenet Bar. & Abbas locis allegatis. Syll. verbo Aduocatus quaſt. 1. Roſella, Angel. Tabiena eodem initio. Bernard. Diaz. præſ. canon. cap. 62. numer. 2. Sanchez lib. 6. ſum. cap. 13. numer. 32. & 37. Layman. lib. 4. ſum. tract. 1. cap. 11. n. 2.

4. Dixi, dum à ſuo ſuperiore non ſunt prohibiti, vt inde inſinuarem licentiam, facultatem ſuperioris ad aduocandum, vel procurandum extra iudicialia non eſſe per ſe requiſitam (tamenſi contrarium ſentiat. Sanchez diſt. cap. 13. numer. 38. Layman. cap. 11. numer. 2.) Non enim video textum, quo hæc licentia expoſtuletur. Nam vt ipſemet Sanch. probat numer. 37. omnes textus prohibentes aduocationem, & procuratorem, de iudicialibus loquuntur; quia in hiſ ſpecialis occaſio diſtractioſis reperitur. Neque ex eo quod hæc licentia requiritur ad munus teſtamentarij ſuſcipiendum, & exequendum, inferendum eſt ad prædicta hæc officia requiri. Quia ex viſo caſu ad alium non eſt extenſio in legiſtificatione; præcipue cum adeſt diuerſa ratio; quippe officium teſtamentarij iudicio vicinum eſt obligationem reddendi rationem. Et item multo curis, & obligationibus implicatum, tum vendendi bona defuncti, tum ſatiſfaciendi creditoribus, tum exequendi legata, quæ in aduocatione, & procuratore extra iudiciali non procedunt.

5. Sed non modica eſt difficultas: an hæc prohibitio ita ſtriſta ſit, vt neque in vna, vel altera cauſa liceat Religioſis aduocare, vel procurare in iudicio; Et eadem quaſtio eſt de officio iudicis. Negat Angel. verbo Aduocatus numer. 3. Nauar. com. 2. de Regularibus niſi. 66. Salzedo præſ. canon. cap. 57. §. 63. Sayro clauſi regia lib. 12. cap. 22. numer. 5. & tenentur docere omnes illi, qui conſent clericis non interdictum in vna, vel altera cauſa præcipue non multum ardua & difficili procuratoris, & Aduocati munus ſuſcipere, ſed eſſe expoſitos ad quaſlibet cauſas ſuſcipiendas, quos referunt, & ſequuntur Felino. cap. cum à numer. 12. de ſentent. & re iudic. Gregor. Lopez leg. 5. verbo vtiſi. tit. 5. part. 1. Bernard. Diaz. præſ. canon. cap. 57. numer. 2. & ibi Salzedo. Mouentur, quia ſuſcipiens defendendam vnam, vel aliam cauſam non eſt abſolutè Aduocatus, vel procurator, neque in rigore Aduocati, vel procuratoris officium habet hoc enim officium, vt conſtat ex communi modo loquenti di vſum, conſuetum aduocandi, & procurandi modo loquenti di lat. & reſtus in cap. monachi 16. quaſt. 1. & cap. ex parte de poſtulan. & Clem. 2. de Procuratoribus prohibent eam aduocationem, & procuratorem, que verè aduocatum, & procuratorem conſtituit, & ratione cuius dici poteſt eam exercens officium Aduocati, & procuratoris habere. Ergo ſuſceptio vnius, vel alterius cauſæ breuiter expediende prohibita non eſt.

Nihilam iura

Nihilominus verius cenſeo ſupradictis textibus cuiſlibet cauſa patrocinium prohiberi. Nam in *cap. monachi*, & *cap. de poſtulando* dicitur, ne vllus monachorum forenſis, vel Eccleſiaſticis negotij ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quod monaſterij expoſcit vilitas, & Abbas imperet ſuſcipiendum. Et iuxta hos textus explicanda eſt. *Clemen. Religioſus*, de *Procuratorib.* dicens: Non poteſt ſine ſui ſuperioris licentia procuratoris officium ſuſcipere, id eſt non poteſt officium ſuſcipere cuiſlibet cauſa procurandæ; ſingularis enim cauſa ſuſceptio, & procuratio ibidem prohibetur, vt conſtat ex illis verbis immediatis, niſi pro ſuo in eadem lite conſorte, ſic Sylueſt. verbo *Advocatus quaſt.* 7. *Decius cap. 2. numer. 74. de Iudic. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 13. num. 54.*

6. Rurſus non ſolum Religioſo eſt prohibitum procuratoris munus ſuſcipere abſque licentia ſuperioris, ſed etiam procuratorem conſtituere, ſeu ſubſtituere, decidit expreſſe *Clemen. Religioſus de Procuratoribus* ſi ita non poteſt alium procuratorem conſtituere, ſeu ſubſtituere, etiam ſi per conſtituentem hoc ſibi expreſſe fuerit commiſſum. Prohibita enim Religioſo procuratio, eſt quæ erit prohiberi facultatem procurandi alteri communicare. Sed an requiratur ad hanc ſubſtitutionem faciendam vltra licentiam ſuperioris vilitas monaſterij; non caret difficultate, ſed placet ſententia *Sanch. lib. 6. ſum. cap. 13. num. 12.* negantiſ requiri, quia ex nullo textu colligi poteſt eſſe requiſitum. Nam dicta *Clem. Religioſus* ſolus licentia mentionem fecit. Textus verò in *cap. monachi 16. quaſt. 1. cap. ex parte de poſtulando*, non de ſubſtitutione, ſed de procuratione ab ipſo Religioſo exercita loquuntur. Quod ſi dicas, ſupradictam *Clemen.* æquè prohibere hanc ſubſtitutionem, ſicuti procuratorem, vt conſtat ex illa coniunctione ita appoſita in textu, quæ ſimilitudinem ſubſequentium cum præcedentibus denotat, procuratiſque ſuſceptionem prohiberi ceſſante monaſterij vilitate: ergo eodem modo cenſendam eſſe prohibitam procuratiſ ſubſtitutionem; Facile reſponderet, quia ex dicta *Clemen. Religioſus* Procuratiſ ſuſceptio ſolum abſque licentia prohibetur (tameſi ex aliis textibus ceſſante vilitate monaſterij prohibetur.) ideoque ſubſtitutio procuratoris, quæ ſolum ex dicta *Clemen.* interdicitur cenſenda eſt ſolum interdicitur, ſi abſque licentia fiat.

7. Sed quid ſi Religioſus non conſtituatur Procurator, ſed ſimplex nunciuſ ad conſtituendum Procuratorem indigebit ne Religioſus ad hanc Conſtitutionem ſuperioris licentia? Affirmat *Sanch. lib. 6. ſum. cap. 13. n. 14. cum Abbate, Clem. Religioſus in fine*; quia dicta *Clemen.* indiſtinctè loquitur de Conſtitutione procuratoris, & quia Religioſus non habet velle, aut nolle. Sed oppoſitum verius cenſeo cum *Barr. leg. 1. ſ. item acquirimus. num. ult. ff. de acquirend. poſſeſ.* Quia eo caſu Religioſus non conſtituit procuratorem, ſed tantum nominat perſonam ab alio in procuratorem, conſtituendam. At *Clemen.* de vera Conſtitutione, & ſubſtitutione loquitur. Ergo non comprehendit hanc dominationem. Neque obſtat Religioſo non habere velle, aut nolle; id enim ſolum probat prohibere eam nominationem à ſuo ſuperiore poſſe, quia non habet velle, aut nolle independentem, at non probat ad omnem voluntatem ſuperioris licentiam prærequiri.

8. Quod officium verò tabellionis conſtat manifeſtè omnibus Religioſis prohibitum eſſe; ac proinde nec poſſunt illud ſuſcipere etiam ex ſuperioris licentia, & ſuſceptum tenentur deponere: conſtat manifeſtè ex *cap. ſicut ne clericus, vel monachus ex cap. ut officium inquisitionis §. verum de hæreticis in 6.* vbi tanquam quid ſpeciale ob fauorem fidei conceditur Religioſo, qui in ſaculo fuerat Tabellio, tabellionis officium exercere: igitur ex nulla alia cauſa hoc officium aſſumi poteſt. Quia reputatur dedecus omnino Religioſum ſtatim. Et ita docet *Couarr. pract. quaſt. cap. 19. num. 8. verſ. monachi Sanch. lib. 6. cap. 13. num. 46. Layman. lib. 4. ſum. tract. 5. cap. 11. num. 4.* Cum hoc tamen ſtat; quod poſſit ſignare inſtrumenta, quæ in ſeculo confeceerat, vel latius extendere, quæ in protocollo ſuccinctè ſcripſerat, quia hæc ſcripſio, & ſignatura non eſt noui inſtrumenti confeſſio, ſed præcedentis perfectio, & executio; ideoque retrorahitur ad tempus habile: ſic docent aliis relatis *Nauarr. comm. 2. de Regularib. n. 32. Couarr. pract. cap. 19. n. 8. Sanch. cap. 13. num. 49.* Oportet tamen ad id licentiam à ſuperiore expoſtulari, vt de honeſtate illius occupationis conſtet. Quam licentiam ſuperior negare non debet, ſed potius parte petente tenetur, concedere, & compellere Religioſum, ſi forte tenuer prædicta inſtrumenta confeſſere; ne pars, in cuius fauorem fuerunt quoad ſubſtantiam celebrata, cadat à iure quaſito: Sic *Man. Rodrig. tom. 3. quaſt. regular. quaſt. 8. artic. vltim. Sanch. lib. 6. ſum. cap. 13. num. 51.*

9. Denique quoad teſtimonium ferendum conſtans eſt Doctorem ſententia Religioſum etiam Franciſcanum tam in iudicio, quam extra teſtem eſſe poſſe: quia nullibi inuenitur prohibitum; imò potius rationabili cauſa exiſtente

Ferd. à Caſtro Sum. Mor. Pars III.

conceditur *cap. nuper de teſtibus, & authent. de monachis §. cogitandum, colloca. i. atque ita docent Abbas ca. cum nunciuſ n. 4. de teſtib. Iaſon. dicta authent. ingreſſi n. 20. Sylueſt. verbo teſtis q. 1. dicto. 1. Farinac. de teſtib. quaſt. 60. num. 466. & q. 61. num. 126. Sanch. lib. 5. ſum. ca. 13. num. 100. & 101. Quod adeo verum eſt, vt in qualibet cauſa ſuum conuentum ſpectante teſtis eſſe poſſit. Quia non ob inde inferitur in propria cauſa teſtificari, ſiquidem cauſa communis diſtincta eſt ab ea, quæ ſingulas partes tangit. Quapropter ſcribi teſtis poteſt in teſtamento in quo eius Conuentus inſtituitur hæres, vel aliquid legatur, ortòque dubio de valore illius teſtamenti, poteſt teſtimonium ferre: Nam dum ipſi teſti nihil ſpecialiter legatum eſt, nullatenus dici poteſt in propria cauſa teſtificariſ. Sic pluribus firmat *Farinac. de teſtib. quaſt. 60. n. 463. Sanch. lib. 6. ſum. ca. 13. n. 102.**

10. Exigi verò licentiam ſuperioris ad præſtandum teſtimonium coram iudice non ſuo eſt manifeſtum, quia nec decet, nec debet ſubdituſ alieno ſuperiori ſe ſubmittere abſque proprij conſenſu. Sic *Iaſon. authent. ingreſſi n. 19. Abbas cap. cum nunciuſ v. a. de teſtib. Felin. ibi n. 3. Sylueſt. verbo teſtis q. 1. dicto 1. Sanch. plures referens lib. 6. ſum. cap. 13. n. 103. Layman. lib. 4. tr. 5. c. 11. n. 3.* Hæc tamen licentia in cauſa criminali, vtpote à Religioſo aliena concedi non debet, neque in civilij, ſi teſtimonium vni fauens alteri nociuſ eſt, vt expreſſe in *Societate cauetur. 6. part. conſt. cap. 3. n. 7. in declarat. litt. E.*

11. Plures Doctores ſupradictæ licentia neceſſitatem extendunt ad teſtimonium extraiudiciale, dicuntque Religioſum permittere non poſſe ſe reſtem ſcribi in aliquo inſtrumento, niſi habita prius licentia à ſuperiore. Tum quia non eſt ſui iuris, nec habet velle, & nolle. Tum quia non decet Religioſum ſtatim ſæcularibus negotiis ampliari. Eaque de cauſa *Eugen. 2. in cap. ſin. 14. q. 2. dixit.* Quamquam ſacerdotum teſtimonium credibilis habetur, tamen ipſi in ſæcularibus negotiis pro teſtimoniis, aut confeſſionibus inſtrumentis non rogentur; quia eos in talibus rebus eſſe non conuenit; atque ita tradunt *Farinac. tract. de teſtib. q. 61. n. 130. Layman. lib. 4. ſum. tract. 5. c. 11. n. 3.* Excipit tamen niſi cauſa pia, vel Conuentus in ipſo inſtrumento, in quo Religioſus eſt teſtis inſtruerentur. Idem docent *Faber. Matcard. Angel. Sanch. dicto 2. 13. n. 105.* Sed contrarium verius exiſtimo, nulla eſſe opus licentia, vt Religioſus teſtis inſtrumentariuſ ſit tam in teſtamento, quam in qualibet alia ſcriptura: ſic pluribus firmat *Greg. Lopez leg. 9. tit. 1. part. 6. verbo, ni los ſervos, Burgos de Paz, leg. 3. tauri part. 1. n. 467. & 408. Sanch. n. 106.* Ratio eſt; quia nullibi interdicitur Religioſis inſtrumentariuſ teſtes eſſe. Nam *ſextus in c. quamquam 14. q. 2. de teſtimonio iudiciali* loquitur, vt expendenti conſtabit, & præterea non prohibet ipſiſ Religioſis, ſi rogati ſint teſtimonium ferre, ſed iudicibus interdicit, ne pro teſtimonio ferendo eos rogent, ſi aliunde veritas cognofci poteſt. Neque ex Generali obligatione, qua Religioſi tenentur à ſæcularibus negotiis abſtinere inferitur non poſſe in vno, vel alio inſtrumento teſtes eſſe rationabili aliqua cauſa intercedente; ſed ſolum inferitur, ne paſſim in qualibet ſcriptura teſtes aſſistant, neve in aliqua teſtimonium præſtent, quin honeſto ſine ducantur. Extendendaque eſt concluſio Ad Religioſos Franciſcanos, & Ieſuitas, quibus ſuæ Religioſis regula, conſtitutiones hoc teſtimonium præſtare non interdiciunt. Sic notauit *Sanch. de Franciſcanis n. 101. & de Ieſuitis n. 106.*

§. IV.

An ſupradicta officia Iudicis, Actoris, Rei, Advocati, Procuratoris, tabellionis, & teſtis, pro quorum licito vſu licentiam ſuperioris diximus requiri nulla ſint & irrita ſi abſque licentia fiant?

S V M M A R I V M.

1. Proponitur ratio dubitandi.
2. Communis ſententia docet irrita eſſe. Specialiter id probatur de officio iudicis. Non caret difficultate hæc reſoluto.
3. Officium actoris nullum eſt abſque licentia in iis cauſis, pro quibus licentia requiritur.
4. Communis ſententia defendit Religioſi procuratorem nullam eſſe.
5. Contrarium eſt verius.
6. Officium tabellionatus à Religioſo exercitum nullum eſſe plures firmant: contrarium probabilis eſt.
7. Idem eſt dicendum de teſtimonio in iudicio.

Ratio dubitandi eſt; quia ex nullo iure conſtat ſupradicta officia abſque ſuperioris licentia præſtita eſſe nulla. Nam *Textus in cap. Monachi 16. q. 1.* nullius irritationis mentionem fecit, ſed ſolum prohibuit, ne vllus monachorum